

Van kranten- naar wetenschapsartikel

Van kranten- naar wetenschapsartikel is een werkvorm die gericht is op de voorbereiding van wetenschappelijke teksten. Door het verwetenschappelijken van een krantenartikel onderzoeken de studenten de overgang van journalistiek schrijven naar wetenschappelijk schrijven. De werkvorm is met name geschikt om met studenten na te denken over de formele en inhoudelijke eisen die schrijven voor een wetenschappelijk forum (wel en niet) stelt en de consequenties die dat heeft voor een wetenschappelijke rapportage.

Werkwijze

- 1 Studenten krijgen een populair-wetenschappelijke publicatie voorgelegd: een actueel krantenartikel op het gebied van hun studie, geschreven door een wetenschapper of wetenschapsjournalist. Doel van het artikel is wetenschappelijke kennis toegankelijk te maken voor een breed en in het onderwerp geïnteresseerd publiek – de studenten maken deel uit van de doelgroep, mag men verwachten;
- 2 De studenten krijgen de taak het artikel te verwetenschappelijken door het te voorzien van voetnoten waarin alle gegevens en bevindingen worden opgenomen die nodig zijn om het artikel om te bouwen tot een wetenschappelijke publicatie. Ze hoeven het wetenschappelijke artikel zelf nog niet te schrijven, maar het notenapparaat is voldoende om een wetenschappelijke versie van het krantenartikel te maken;
- 3 De studenten analyseren het artikel op feiten, meningen en achtergronden. De uitspraken die voor een wetenschappelijk artikel nader toegelicht of onderbouwd moeten worden, worden op een rijtje gezet. Deze uitspraken komen in aanmerking voor een noot. Voor elk van deze uitspraken wordt aangegeven wat voor soort noot er nodig is: een bronvermelding, een voorbeeld, een kanttekening;
- 4 Vervolgens doen de studenten een literatuurstudie om de uitspraken wetenschappelijk te funderen: welke wetenschappelijke bevindingen liggen eraan ten grondslag? Welk netwerk van wetenschappelijke begrippen wordt gehanteerd en hoe zijn die gedefinieerd? Naar welke publicaties (van de betrokken onderzoekers en van hun voorgangers) moet worden verwezen? In welke opzichten zouden de journalistieke uitspraken volgens de onderzoekers moeten worden genuanceerd of aangevuld?
De antwoorden op deze en dergelijke vragen worden in het noten-apparaat opgenomen.

Voorbeeld

In de Letterenfaculteit vonden we de werkvorm 'van kranten- naar wetenschapsartikel' als opdracht in een werkcollege Mediëvistiek. Een column uit de *NRC*-serie 'Middeleeuwse toestanden' van Prof. W.P. Gerritsen werd daar gebruikt. De column is met zorg uitgezocht en is uitermate geschikt voor verwetenschappelijking door middel van een notenapparaat. Een stukje er uit:

"Plinius' bewering dat diamant zich alleen door middel van bokkenbloed laat splijten heeft vijftienhonderd jaar als een onaantastbare waarheid gegolden. Vrijwel alle middeleeuwse verhandelingen over de eigenschappen van stenen herhalen de details, evenals de grote encyclopedieën. Jacob van Maerlant is geen uitzondering: op gezag van Thomas van Cantimpré deelt hij in het twaalfde boek van zijn *NATUREN BLOEME* mee dat het benodigde bokkenbloed warm uit de wond moet stromen ("warem rinnende uter wonden"). Talrijke religieuze schrijvers hebben de fysieke eigenschappen van diamant, bok en bloed in morele zin uitgelegd ... "

Uit: W.P. Gerritsen 'Bokkenbloed splijt diamant'. *NRC-Handelsblad* (8/8/1996).

Ter illustratie van de werkwijze (stap 3, als voorbereiding op 4) hebben we gecursiveerde aanwijzingen voor een notenapparaat tussen vierkante haken toegevoegd:

"Plinius' [*toelichting op de persoon*] bewering dat diamant zich alleen door middel van bokkenbloed laat splijten [*citaat plus bron*] heeft vijftienhonderd jaar als een onaantastbare waarheid gegolden. Vrijwel alle middeleeuwse verhandelingen over de eigenschappen van stenen herhalen de details, evenals de grote encyclopedieën [*bronnen plus voorbeeldcitaten*]. Jacob van Maerlant [*toelichting op de persoon*] is geen uitzondering: op gezag van Thomas van Cantimpré [*toelichting op de persoon*] deelt hij in het twaalfde boek van zijn *NATUREN BLOEME* mee [*toelichting op het werk in het algemeen en op het twaalfde boek in het bijzonder*] dat het benodigde bokkenbloed warm uit de wond moet stromen ("warem rinnende uter wonden") [*volledige citaat plus bibliografische gegevens*]. Talrijke religieuze schrijvers hebben de fysieke eigenschappen van diamant, bok en bloed in morele zin uitgelegd [*bronnen plus voorbeeldcitaten*]... "

Opmerkingen

- De taak waarvoor deze studenten gesteld worden is uitdagend en zeker niet gemakkelijk. Te denken valt aan uitvoering in twee- of drietallen. Gedegen feedback op het resulterende notenapparaat is gewenst; bijvoorbeeld volgens een procedure waarbij het ene tweetal commentaar geeft op het product van het andere tweetal. Ook een afsluitend commentaar van de docent is nuttig.
- De werkvorm biedt voldoende aanknopingspunten om studenten uitvoeriger in te leiden in het journalistieke en wetenschappelijke genre en in de voorschriften die daarvoor gelden.
- Mogelijke varianten van de werkwijze zijn:
 - journalistieke (onwetenschappelijke) elementen in papers die door medestudenten zijn geschreven opsporen en annoteren;
 - passages uit het studieboek (of van een overzichtsartikel) waarin de resultaten van onderzoek op een beperkt gebied zijn samengevat, annoteren;
 - een wetenschappelijk artikel populariseren.

Over dit document

Deze werkvorm is afkomstig uit Milus, J., Oost, H. en Holleman, W. (2001). *Werken aan Academische vorming. Ideeën voor actief leren in de onderwijspraktijk*. Utrecht: Universiteit Utrecht (IVLOS).

U mag dit materiaal gebruiken indien u de bron correct vermeldt en indien u zelf ook uw materiaal deelt via de website.